

Majbøge i Østhimmerland i dag

Af Anders Chr. N. Christensen

Da optegnerne i slutningen af forrige århundrede og i begyndelsen af dette nedskrev de første beretninger om majbøgstraditioner, blev skikken registreret i hele det nordlige og østlige Himmerland samt tre steder i det nordvestlige Himmerland.

I Østhimmerland gik de unge altid i stor forventning til pinselørdag. Det var for dem en særlig aften og nat på året, hvor mange fandt deres udkårne for livet. – Det gjaldt for hyrdedrengene om at få kreaturerne hjem så tidligt som muligt. Den sidste blev kaldt »Natteravnen« og blev drillet med det af de andre drenge. Den der pinsemorgen fik køerne sidst ud var »Pinsegris«. Pigerne skyndte sig også med at få malkningen overstået, så ungdommen kunne samles så tidligt som muligt pinseaften (1).

Majbøgen blev lavet af en eller flere granstammer, der blev samlet og pyntet med løv og blomster. Men oprindelig var majbøgen et rigtigt træ (2), temmelig sikkert et bøgetræ, pyntet med krans. I løbet af forrige århundrede udviklede den sig til mange forskellige udformninger: Fra majbøge lavet af granstammer pyntet med løv, med eller uden tværstænger og med eller uden krans.

Løvet majbøgen blev pyntet med kaldtes »mej«, og det er sikkert derfra majbøgen har fået sit navn og ikke fra måneden maj (1).

Når majbøgen var færdigpyntet, blev den rejst ved stor festlighed, og karlene fejrede det med øl og brændevin. Når majbøgen var rejst og der var ryddet op på pladsen begyndte dansen i det fri til violin eller harmonikamusik. Det varede hele natten og fortsatte tit indendøre natten mellem første og anden pinsedag. Majbøgen skulle vogtes, medens nogle af byens unge i smug skulle forsøge om de kunne røve en af nabobyernes majbøge, og lykkedes det, var der stor jubel. For at få majbøgen tilbage måtte man give brændevin, eller penge der kunne omsættes til brændevin eller mad.

Majbøgen blev stående til sankthans, hvor der brændtes tjæretønder m. m. af. Her blev også alt det træet var pyntet med brændt. I nyere tid står majbøgen kun otte dage.

Korsformet majbøg, Glerup 1990. Snorene, der forbinder korsets top og arme, er pyntet med løv. Foto: Anders Chr. N. Christensen. 1990.

Ride sommer i by

Traditionen at ride sommer i by er der ingen i Østhimmerland der kan huske. Sidst fandt det sted i Skelund i 1879, når der ses bort fra enkelte forsøg på en genoplivning af skikken (3).

Ridningen foregik om søndagen, hvor alle karlene mødte ens pyntede i hvide skjorter og med farvede bånd. I skaren var én særlig flot pyntet, der var »Sommer«, majkongen, og én var »Vinter«, bajads (klovn) som også blev kaldt »Askefis«. Han var lige så ilde klædt som »Sommer« var flot.

Ridningen foregik på den måde, at rytterne red i stor orden til alle gårde, red op på linie foran stuehusbygningen og sang Majvisen, og modtog gaver i form af madvarer og penge til at holde fest for. Imedens skulle »Vinter« lave så mange løjer som muligt.

Majvisen

»Den gamle majvise« eller »Den verdslige majvise« kendes kun fra Himmerland og er dér aldrig blevet fortrængt af »Den ny majvise« eller »Den kristelige majvise«, som ikke er så ny endda. Det ældste kendte tryk af den er fra 1646 (4), og den vandt især udbredelse på Sjælland, men også i Jylland. Men efterhånden som skikken med at »ride sommer i by« forsvandt, havde »Den gamle majvise« ingen funktion længere. Den er kun bevaret af enkelt personer, der kan brudstykker af visen i familietradition.

Nyere indsamling

I mange af de ældre optegnelser er majbøgstraditionen beskrevet som en uddøende skik. Skikken er da også nu forsvundet i den nordligste del af Østhimmerland mod Limfjorden, men i den midterste del har den overlevet.

I 1982 gjorde jeg sammen med museumsleder Niels Jørgen Østergaard det første forsøg på at registrere majbøgens udbredelse i Østhimmerland. Vi besøgte 15 byer, der havde majbøg. Den var dog stjålet i de tre af byerne.

I 1986 foretog jeg den første systematiske registrering, jeg var i 43 byer for at fastlægge skikkens yderområder. På denne tur registrerede jeg 22 byer med majbøg, hvoraf 4 blev stjålet i løbet af natten.

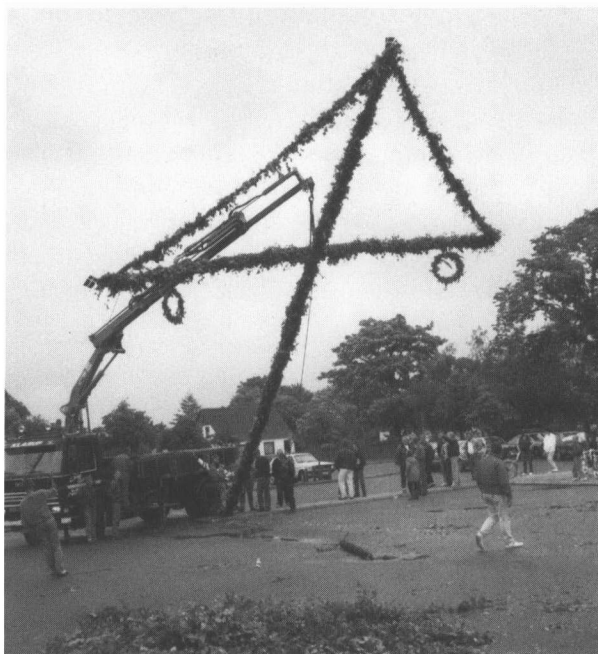
I 1990 registrerede jeg 20 byer med majbøge, hvoraf tre havde mistet deres i løbet af natten. I Helligum kom den dog tilbage i løbet af morgenen. – I alt 29 byer har inden for de sidste årtier haft majbøg.

I dag er skikken afgrænset af Lindenberg Å mod nord, Rold Skov mod vest, og de sydligste byer er Lille Arden, Astrup, Tisted, Glerup og Helberskov.

De forskellige festtyper

I Østhimmerland har de pinsefester, hvor der opsættes majbøg, udviklet sig forskelligt. Der er store offentlige arrangementer, som i nogle tilfælde annonceres i aviserne og har karakter af folkefest, hvortil folk også kommer fra de mindre byer. Ved disse fester er der altid offentligt bal. Majbøgen rejses mellem kl. 17 og kl. 22 og pyntningen samt rejsningen organiseres af både unge og ældre.

Desuden er der mindre private arrangementer i små byer, hvor majbøgen først bliver rejst om morgenen mellem kl. 4 og kl. 8, og hvor den indtil da ligger skjult og klar et eller andet sted i nærheden af det sted, hvor festen holdes. Disse arrangementer kan yderligere opdeles i to grupper: Den ene, hvor det kun er den voksne ungdom der organiserer festen, laver majbøg og

Majbøgen rejses ved hjælp af kran i Blæstrup, 1990. Foto: Anders Chr. N. Christensen.

fester natten igennem i en garage, et værksted eller lignende, imedens majbøgen ligger i nærheden af det lokale, hvor festen foregår, så den er nem at vogte. Den anden, hvor byen er så lille, at både unge og ældre må hjælpe hinanden for at være nok om at pynte og rejse majbøgen. Der er så få til at vogte majbøgen, at den må gemmes på et sikkert sted natten igennem indtil pinsemorgen.

Folkefester

Generelt er der sket en vis udvikling i majbøgsfesterne i Østhimmerland, fra at være små fester til at blive store folkefester. Til disse fester kommer der folk fra byer, der aldrig har haft majbøgs-skik, samt folk fra mindre nabobyer, der tidligere har haft traditionen. Efterhånden som de unge bliver færre til at forsvare majbøgen, er de blevet trætte af det store arbejde, som efter nogle få timers forløb resulterer i, at de får majbøgen taget.

Derfor er det, at ungdommen i Fræer er begyndt at tage til Gl. Skørping og holde pinsefest dér. De to byer har ellers tidligere kæmpet bravt mod hinanden for at stjæle hinandens majbøg. I 1982 havde de i Fræer haft majbøg, men den blev også det år taget i løbet af aftenen (5). I 1986 havde ungdom-

men ikke sat majbøg, men nogle børn havde selv lavet en lille majbøg, på kun 2-3 m. Børnene fortalte, at den voksne ungdom var taget til Gl. Skørping for at holde pinsefest (6).

Det samme har været tilfældet i flere af småbyerne: I Smidie blev majbøgen altid taget af de unge fra de større omliggende byer, Bælum, Solbjerg og Kongerslev. Det blev ungdommen træt af, så siden 1920'erne har de ikke sat majbøg i Smidie. I Askildstrup var man også for få til at forsvare majbøgen, så traditionen ophørte omkring 1970. Det skyldes også, at der i de sidste år var for meget slagsmål og ballade. Der var en der fik smadret ansigtet, og brillerne blev slået ned i asfalten. De unge tager nu fra Askildstrup til Blænstrup, hvor der afholdes teltbal (6).

Majbøgstraditionen har udviklet sig til at blive folkefester, f.eks. i Gl. Skørping, St. Brøndum, Blænstrup, Terndrup med flere: I Gl. Skørping blev der i 1986 lejet et stort dansetelt, hvor der ud på aftenen kom et orkester, som spillede det meste af natten. Der var opstillet boder, hvor der kunne købes pølser, is, øl og sodavand. Til denne fest kommer der også en hel del folk fra de omliggende byer, der ikke har majbøgstradition, især fra Skørping (stationsbyen) (6).

I St. Brøndum er det borgerforeningen, der står bag arrangementet. Det blev i 1986 annonceret i Skørping Ugeblad:

MAJBØG

i

St. Brøndum

LØRDAG DEN 17. MAJ

ca. kl. 17.30: Majstangen rejses på torvet.
Opvisning af folkedansere.

Kl. 20.00: Fest i forsamlingshuset
(Medbring madkurv)

Gratis adgang. **Borgerforeningen**

I mange år har man i St. Brøndum kappedes med de andre byer om at rejse den højeste majbøg, og man har da også haft den største i de senere år. Nu er majbøgen så høj, at den må rejses ved hjælp af en kran. I 1986 var bøgen 18 m fra jorden til toppen, og den var placeret i nogle nedgravede kloakrør (6). I Blænstrup er majbøgen også blevet så stor, at den må rejses med kran (7).

I de byer, hvor der er en kro, er majbøgen oftest placeret i nærheden af den, f. eks. i Bælum, hvor den står foran kroen. I Astrup står den på pladsen i nærheden af kroen, så den er let at vogte, og hvor det er let at få forstærkning. I 1986 var der stadig unge mennesker på kroen kl. 6.30, og en af de unge fortalte, at han havde været i gang i 24 timer, og at der havde været omkring 100 mennesker til bal på kroen.

Festen i Rebild

Spillemandsmuseet i Rebild arrangerer også en traditionel østhimmerlandsk pinsefest. Her er det ikke Rebilds lokale befolkning der deltager, men dansere og spillemandsinteresserede fra et meget stort område. Flere kommer endog fra større byer som Ålborg, Århus og København. Det annonceres også i Skørping Ugeblad. Man starter kl. 15 med at tage i skoven for at hente bøgegrene, hvorefter majbøgen pyntes. Der danses kl. 20 i det fri om majbøgen, og derefter fortsættes ud på natten i museets sal (6).

De små byers fest

Der er en række mindre byer, hvor majbøgen først opsættes ud på morgenstunden. Den bliver lavet om aftenen og så gemt et eller andet sted til om morgenen. Der er to grunde hertil: Enten er man for få til at forsvare majbøgen, eller også tager de unge til bal i en af de omliggende større byer.

I Hellum fortalte en dreng, at hvis der var majbøg i Torup, ville den først være rejst om morgenen, da de var alt for få til at vogte den (5). I Helberskov bliver den også sat op kl. 4 om morgenen, efter man kommer hjem fra bal. Der kniber det nu gevaldigt med den voksne ungdom (1986) (8). I dag drives der kun tre gårde i byen. En meddeler, der var med til at sætte majbøg op i 30'erne og 40'erne, fortalte at der ingen mangel var på unge i ældre tid. Der var mere end 30 karle i byen og majbøgen blev sat op før det blev mørkt (9). En af de unge i byen var meget i tvivl om der i 1986 ville blive rejst en majbøg, fordi nogle af de unge var taget i sommerhus. Det ville så være første gang i mands minde, med undtagelse af krigsårene, at der ikke ville være rejst majbøg her (10). – Dog kunne det registreres, at der næste morgen var rejst en majbøg på »bjerget« i Helberskov (6).

I dag er der en række byer, hvor ungdommen organiserer opsætningen om morgenen, nemlig i Tisted, Helberskov, Solbjerg, Lille Brøndum med flere. I Solbjerg blev majbøgen i 1986 rejst kl. 5 om morgenen og i Lille Brøndum blev den i 1982 rejst kl. 8.30, her havde man gemt den under en

lastvogn natten igennem. Men i 1986 må nabobyerne have fundet ud af, hvor den var gemt, for der blev ingen majbøg rejst i Lille Brøndum. Der var gravet et hul, men pinsedag kom der aldrig nogen majbøg deri (5) (6).

Endelig er der de steder, som er så små, at der er tale om gårdlag. Her er der naturligvis ikke ungdom nok. Derfor er familierne nødt til at gå sammen for at være nok til at lave majbøgen. Det har været tilfældet i Møldrup og Rav. I Møldrup blev den i 1982 rejst kl. 6.20, men i 1986 og 1990 var der ikke majbøg i nogen af de to byer (5) (6) (7).

Private fester

Herudover er der den festtype, hvor deltagerne spiser sammen og derefter fester natten igennem i et værksted el. lign.; den er ikke så gammel. Man havde i 1986 gjort det i Korup i de sidste fem år, men før den tid havde man om aftenen gemt majbøgen, imedens man var til bal i en af de omliggende byer. Tidligere var der bal mange steder, bl. a. i Terndrup, Skelund, Bælum og Hadsund. I de ca. ti år, man har festet i et værksted, spist sammen og danset til båndmusik, har man som en af deltagerne i Korup udtrykt det: »Haft det skide skægt« (11). I 1986 skulle man være ca. 50 til spisning, plus dem der senere kom fra bal ud på natten.

I Glerup holdes festen på lignende måde i et lokale tæt på det sted, hvor majbøgen ligger. Majbøgen sættes i Glerup op kl. 5 om morgenen, efter at nogle unge har gået rundt i byen med trommer (6). I Korup rejses den kl. 6.

Det er i øvrigt forholdsvis nyt i Glerup at dække op til spisning; førhen drak man sammen og tog til bal ligesom i Korup (6).

Tendensen i de mindste byer er, at deltagerne i festen fra især at have været mellem 14 og 25 år bliver ældre og ældre. Størstedelen er efterhånden mere end 20 år, og nu deltager også gifte og ældre, hvilket var utænkeligt tidligere. En anden ting er, at deltagerne ikke kun kommer fra de respektive byer som f. eks. Korup og Glerup, for i så fald ville de også være alt for få til at forsvare majbøgen. I Korup deltog der i 1986 folk fra Hobro, Brønderslev, Brovst og Ålestrup, men også fra nabobyerne Skelund og Tisted. I Tisted har de også majbøgstraditionen, men ham der deltog derfra, havde været karl i Korup og følte sig mere knyttet til de unge dér end til sin egen fødeby.

Pinseldag vender næsten alle unge med tilknytning til deres hjemby hjem for at deltage i festen natten igennem. Den dag er for nogle lige så vigtig som julen at komme hjem til. Til pinse kommer alle hjem for at møde deres jævnaldrende venner; julen derimod er for familien (11).

Forsvare og rane majbøg

Der gøres alt muligt for at forhindre, at andre skal stjæle byens majbøg. I Helberskov har man fra gammel tid sat et kors i bunden af majbøgen, så den var svær at ruske op. Skulle den tages, måtte den enten graves op eller saves over (9). En ældre meddeler, der er født i Als, har i sin ungdom været med til at save majbøgen over i Helberskov. Det lykkedes dog ikke at få den med hjem til Als, for inden da havde helberskoverne fået så megen forstærkning, at karlene fra Als måtte flygte ud af byen (12).

I Skørping har man et lignende kors i bunden af majbøgen, og det hul der graves til den er også korsformet, med en diameter på ca. 3 meter. Hver korsarm der bliver gravet er ca. en meter bred, og dybden er godt halvanden meter (13).

For at forhindre, at den bliver stjålet, kan man sætte ståltråd, armeringsstål eller pigtråd om den nederste del af majbøgen. I Terndrup var majbøgens nederste del omvundet med pigtråd i 1982 (5), og i 1986 var der i Astrup sat armeringsstål i majbøgens nederste del. Det var gjort, fordi de året før var udsat for at få majbøgen oversavet med en motorsav. En ret ny måde der går lynhurtigt. Inden der kom folk til, var den savet ned og anbragt på taget af en bil og kørt væk (7).

I St. Brøndum var man også udsat for at få majbøgen nedsavet. Det kom i avisen, da man ikke i årevis havde været udsat for at få ødelagt eller stjålet majbøgen i St. Brøndum. Majbøgen, der står midt i byen, er så stor at den ville kunne forvolde ulykke på mennesker og huse ved nedsavning. I dette tilfælde skete der dog ikke noget (14).

De unge i Korup fortalte, at det bliver mere og mere besværligt at tage en majbøg. Efterhånden er de så godt bevogtede, og mange steder er de blevet så store, at de ikke er til at transportere. I stedet for at tage hele majbøgen med tager de undertiden kun krans og flag: »Det er ligesom for at bevise, at vi har været og besøge dem, så når vi kommer hjem, binder vi deres krans neden under vores egne« (11). Det var derfor, der var dobbelte krans på Korups majbøg i 1982. Hvis de unge er så heldige at få fat i en majbøg, bliver den placeret ved siden af ens egen. Så heldig har man kun været én gang i Korup inden for de sidste årtier. Da havde man fået fat i majbøgen fra Glerup, så der pinsemorgen stod to. Hvis man var så uheldig at miste sin majbøg, måtte man hurtigst muligt prøve at få den bragt tilbage. Det har Korups ungdom været nødt til fra Tisted, Veddum og Solbjerg. Kun ét år i mands minde er majbøgen ikke blevet rejst i Korup. Imedens de unge var til bal, og de troede majbøgen var gemt et forsvarligt sted, blev den fundet af andre og savet i småstykker: »Lige til at putte i fyret« (11).

Sammenstød og slagsmål ved majbøgen

Bliver majbøgen beskadiget, må den straks repareres. I Korup var de så uheldige i 1985 at få majbøgen knækket, da nogen forsøgte at stjæle den, men alligevel måtte opgive at transportere den. Derfor blev den lappet sammen om morgenen (11).

I Solbjerg var majbøgen i 1982 blevet delvis ødelagt. Det må også være sket ved at nogen har forsøgt at erobre den, så den er knækket og derefter sammenlappet (5).

Det kan give voldsomme sammenstød, når man forsøger at røve en majbøg i en af nabobyerne, eller når man må forsvare sin egen. Rygtet vil vide, at der altid er øget beredskab af læger og sygeplejersker på Terndrup sygehus pinsemorgen for at lappe ofrene efter nattens kampe om majbøgene. Det er dog kun rygter. I virkeligheden har der aldrig været flere på vagt end normalt på det østhimmerlandske hospital. »Men vi har da af og til fået festdeltagere ind, der havde fået nogle ordentlige øretæver,« smågriner sygehusets tidligere overlæge (15).

I Korup fortalte de unge i 1986, at de i de sidste 3–4 år ikke havde haft så hårrejsende slagsmål, men for 10–15 år siden var det slemt. Det var så slemt, at der i forbindelse med et slagsmål omkring majbøgen blev en mand slået ihjel fra St. Brøndum (11). Gl. Skørping majfest blev forsidestof på alle landets aviser pinsedag 1989, nemlig da en af festdeltagerne hentede en rifel og skød på to af festdeltagerne. Ingen døde, men de to sårede var i livsfare og blev bragt til Ålborg sygehus. Derfor blev der ikke i 1990 holdt nogen stor fest i Gl. Skørping (16).

St. Brøndum skal have en af de stolteste majbøgstraditioner i Østhimmerland, og det skal være en af de værste byer at komme ind i. Kører man ind i byen pinselørdag, skal man enten kende nogen eller hurtigst muligt køre igennem byen.

Førhen var det altid folk fra St. Brøndum, der kom til Korup i lastbiler og med spader (11). Det var også dem, der næsten hvert år erobrede majbøgen ved Spillemandsmuseet i Rebild, som er et let offer, fordi gæsterne dér sjældent er parat til at lægge sig i slagsmål. Derfor har majbøgen aldrig i museets historie fået lov til at stå til pinsemorgen. Selv når den har været lavet af metalrør der var gjort fast i beton, er den blevet brækket af og stjålet. Et år var der én af spillemændene, der ved at forsvare majbøgen brækkede en arm, og en ældre mand blev slået ned, da han blandede sig i slagsmålet (14). De unge i Korup har været udsat for, at folk har sloges med kæppe og ligeledes slået på bilerne med dem.

Et år var der også en, der var uheldig at brække en arm, og en anden fik

sin voldsomt i klemme i en bildør i Glerup, da de hurtigst muligt skulle væk. Han nåede ikke at komme helt ind i bilen, før døren smækkede.

I Glerup var de unge fra Korup udsat for, da de havde fået majbøgen på taget af en personbil, at to mand sprang op på taget af bilen og holdt fast indtil de kom til Korup, en strækning på godt 4 km (11).

Korups unge fortalte, at de i de sidste 3–4 år ikke havde været udsat for voldsomme slagsmål, men det kom de i løbet af pinsenat i 1986. Aalborg Stiftstidende bragte denne notits, tirsdag d. 20. maj 1986:

»Slagsmål omkring majstang. Korup: Den gamle tradition med at rejse majstangen i pinsen udviklede sig til et større slagsmål i Korup. Ifølge de gamle skikke skal nabobyernes unge forsøge at stjæle majstangen. Det forsøgte en gruppe unge fra Kongerslev også, men denne gang endte legen med at blive alvor. En af de involverede mistede adskillige tænder i det store slagsmål« (17).

Majbøgens form

Indtil for godt 25 år siden var der bevaret to ret forskellige majbøgstyper. Den korsformede med en krans på hver arm, som kendes i dag, og én der kun bestod af en mast uden krans og tværstang. Den sidstnævnte type forsvandt i Helberskov omkring 1960, hvor der nu også er majbøg i korsform (9). Men også i Als har man haft en majbøg, der ikke var korsformet (12).

Selv om majbøgen alle steder i Øst-Himmerland nu er korsformet, er der alligevel stor forskel på de enkelte byers majbøg.

Som før nævnt varierer de i højde, fra 1,5 meter til 18 meter, fra små majbøge, som er lavet af børn, til de meget store, hvor der skal mange mand til at rejse den, eller som den største i St. Brøndum, der er 18 meter og bliver rejst med kran (6).

De fleste byer er meget tro over for deres majbøgs form og proportioner, andre byer kappes om at få den så høj som muligt. Hvis en himmerlænding fra en egn, hvor der er majbøgstradition, ser et billede af en majbøg, vil han altid kunne genkende den, som er fra hans egen by. – F. eks. er man i Korup meget tro over for proportionerne. Der bliver målene altid delt op i tredjedele. Der skal være 2/3 fra jorden til korset, og 1/3 derfra til toppen. Hver af korsets arme skal så også måle 1/3 af majbøgens højde. Det vil sige, hvis majbøgen er 9 meter høj (i Korup er majbøgen 8–9 meter høj), skal der være 6 meter fra jorden til korsets midte, 3 meter derfra til toppen og hver arm skal være 3 meter: »Det er ikke noget man går med målebånd og måler. Det er noget man siger: Nu sætter man den der, der er nogle perspektiver i det. Det synes vi« (11).

Majbøgens form og udbredelse i dag. □ Den korsformede majbøg. ▲ Korsformet, hvor korsets arme er forbundet med en snor, der er pyntet med løv, til korsets top. ○ Korsformet, hvor korsets arme er forbundet med en snor, der ikke er pyntet, til korsets top. (Reproduceret med tilladelse fra Kort- og Matrikelstyrelsen A213-91).

Det, der gør majbøgene forskellige, er om de pyntes med blomster eller ej, om der er flag på og hvordan de er anbragt. På nogle er anvendt en snor, der som regel er pyntet med løv, fra korsets arme til korsets top.

Af de 15 i 1982 registrerede majbøge var der omtrent lige så mange med blomster som uden.

Men i 1986, hvor jeg registrerede 19 forskellige majbøge, var der kun anvendt blomster på de 12 (5) (6).

I de fleste byer er der ingen kønsopdeling, når majbøgen laves, men i Gle-

Den sidste pyntning af majbøgen i Glerup, 1986. Her er det kun pigerne, der pynter med blomster. Bemærk konen yderst til venstre, som ikke kunne lade være med at hjælpe til, var ellers kun tilskuer sammen med sin mand, men havde tidligere deltaget i majbøgsfesten. Foto: Anders Chr. N. Christensen.

rup oplevede jeg, at det var pigernes opgave at lægge sidste hånd på den ved at pynte den med blomster. Her trak alle mænd sig tilbage og pigerne alene udførte det sidste, og det var også tilfældet i Korup i 1990 (18). – Det var i øvrigt morsomt at se i Glerup, at der var en af tilskuerne, åbenbart en kone, som tidligere havde været med, der ikke kunne lade være med at hjælpe de unge piger. Der var dog cirka halvdelen af pigerne, der blev demonstrativt siddende, da mændene sagde, at nu var det deres tur (6).

En lignende kønsopdeling eksisterer i Gl. Skørping. Her er det ikke pyntningen med blomster, for det bruger man ikke der, men det er altid pigerne, der står for at binde kransene (19). I Korup var det også pigerne der bandt kransene. Åbenbart en gammel tradition der findes i de ældre optegnelser og har overlevet i de nævnte byer (18).

Det er det mindste antal majbøge, der er pyntet med flag. I 1982 var der otte der ikke havde flag, og syv der havde. I 1986 var der igen syv med flag, og 12 uden. – De kan være lidt forskelligt anbragt. Oftest er der anbragt tre flag, et på hver af korsets arme og et i toppen. Men der kan også være anbragt to i korsets midte. Begge former findes kombineret i Korup. Der har

man fortalt, at man har lånt (stjålet) flag fra andre byers majbøg. – Endelig kan flagene også være anbragt midt på korsets arme og hænge ned derfra som i Bælum (5) (6).

De fleste majbøge har en snor, der er pyntet med løv, fra korsets arme til dets top. – Det havde i 1982 11 ud af 15, og i 1986 12 ud af 19 majbøge. – I Siem har man dog en mellemform, hvor snoren ikke er pyntet. Sådan var det i 1982 og 1986, men dog ikke i 1990. I Rebild havde man samme majbøgstype i 1986 (5) (6).

Den mest enkle majbøg er den, der består af et kors med to krans. I 1982 var der fire og i 1986 fem af denne type. Det var især i de vestligste byer af området i Østhimmerland, hvor der er majbøgstradition. Den enkleste af alle havde ingen krans. Det var tilfældet i Torup i 1982, og majbøgen i Hellum i 1986 havde heller ingen krans. Den havde de dér lavet speciel ved at sætte et juletræ i toppen (5) (6).

Løvet på majbøgene er bundet af almindeligt bøgeløv, dog kan dele af majbøgen enkelte steder være bundet af blodbøg. Det synes at være tradition i Bælum (6).

Eftertiden vil ikke være i tvivl, hvis de ser et billede af majbøgen fra Kongerslev i 1986 og 1990, da der på den var malet et skilt med byens navn samt årstal (6) (7).

Afslutning

En af årsagerne til at skikken har overlevet i Østhimmerland kan være, at mange af gårdene på trods af udskiftning stadig ligger inde i landsbyerne.

Eggen har heller aldrig været særligt påvirket af religiøse retninger som f.eks. Indre Mission eller Grundtvigianismen. Kun i byerne Als og Helberskov har der været en stærk afholdsbevægelse, men i dag har den ikke stor betydning.

Selvom majbøgen har udviklet sig til en vis ensartethed i de forskellige byer i Østhimmerland, er der alligevel plads til byernes egne variationer. Hver by har sine stolte traditioner om, hvordan majbøgen skal se ud, men alligevel sker der små forandringer hvert år. Landsbysamfundet har også i de sidste 40 år ændret sig kolossalt, fra at størstedelen af ungdommen i landsbyerne var beskæftiget ved landbruget, til i dag hvor det kun er ganske få, der arbejder som fuldtids landmænd. Nu er de unge nødt til at rejse til de større byer for at finde beskæftigelse. Denne udvikling er sket samtidig med at festtraditionerne der knytter sig til majbøgen har ændret sig fra at være lukkede fester udelukkende for landsbyernes unge til at være en fest, man vender hjem til for at møde gamle venner. Eller man besøger venner i en by, som har majbøgstradition. Endelig er der så de byer, hvor festerne har ud-

Korsformet majbøg i Siem 1982. Her er en snor fra korsets top til dets arme, som ikke er pyntet med løv. I snorenes ender hænger kransene frit. Foto: Hanne Søholt Foged. 1982.

viklet sig til folkefester med langt over 100 deltagere, hvortil der kommer deltagere fra omliggende byer.

For udenforstående kan det virke stærkt at opleve, høre eller læse om de voldsomme slagsmål og drikkeriet, der hører skikken til. Men jeg er overbevist om, at var slagsmålene og drikkeriet der ikke, var der heller ingen majbøg. Det centrale ved festen er, at det er en *vågenat*, hvor det er vigtigt sammen at være oppe til daggry for at forsvare sin egen majbøg og for at forsøge at røve nabobyernes. Det er de elementer der har gjort, at traditionen har overlevet til i dag. Det har skabt sammenhold, der har givet fælles oplevelser for livet.

Noter:

1 DFS 1906/43. Egne erindringer af lærerhustru Laura Vestergaard, Funder. Nedskrevet 1959. Meddelelsen var da 58 år. 2 E. T. Kristensen: *Gamle folks fortællinger om det jyske almueliv*. Tillægsbind IV. (Århus 1900-02), 17. 3 DFS 1906/45 B III samt 1906/3: Poul Lorenzen, 1929-30. Eft. A. 67, 18. Erindring fra Skelund efter husmand Lars Nielsen Gade. Født 1851. 4 Nils Schiørring: *Det 16. og 17. århundredes verdslige danske visesang*. (Kbh. 1950), 98. 5 Egen dagbog. Opt. fra Østhimmerland 30/5 1982. 6 Egen dagbog. Opt. fra Østhimmerland 14-15/5 1986. 7 Egen dagbog. Opt. fra Østhimmerland 2-3/6 1990. 8 Egen spørgeliste vedrørende majbøg-skikken i Østhimmerland. Besvaret af Jørn Lybech, Helberskov, f. 1961. Opvokset samme sted. D. 17/5 1986. 9 DFS mgt. GD. 1986/37 gdm. Kristian Vedsted

Olesen, Helberskov, f. samme sted 1921. 10 Samtale med Jørn Lybech, d. 17/5 1986 i Helberskov. 11 DFS mgt. GD. 1986/39. Jens Justesen, Hobro, f. 1952 (opvokset i Korup) og Bjarne Buus Nielsen, Korup (født og opvokset samme sted). 12 DFS GD. mgt. 1986/38 Kristen Frederiksen, Als sogn, født samme sted 1905. 13 Foto og egne iagttagelser. 14 Meddelt af museumsleder Niels Jørn Østergaard, Spillemandsmuseet, Rebild. 15 Aalborg Stiftstidende, 2/6 1990: *Dans og kamp om majstangen*. Af: Grethe Mill. 16 Samtale med gdm. Niels Bundgaard, Gl. Skørping. Født og opvokset der, hvor han driver en gård. 17 Aalborg Stiftstidende 26/5 1986: *Slagsmål omkring majstang*. 18 Foto 1990. 19 Samtale med højskolelærer Arne Døssing, Bækkedalsvej, Gl. Skørping.

Summary

The maypole tradition in East Himmerland today

In Himmerland – the region in northern Jutland between Limfjorden and Mariager fjord – people are still upholding the tradition of raising a maypole, called »majbøg« by the locals. The first syllable »maj« is an ancient Danish word for leaves. The second syllable »bøg« is the tree from which the pole is made. This article is a survey of existing practices.

The maypole was normally raised on Saturday evening before Whitsun, although today in some places it is not raised until the morning of Whitsun. The custom of raising a maypole has not disappeared, although the area in which it is practised today is somewhat smaller than it was 100 years ago. The maypole festivities may have become less elaborate but each village still has its own proud version of the practice. Originally a celebration exclusively for village youth, the festivities have now developed into open parties where everyone is welcome.

One of the main practices of Himmerland is the vigil over one's own maypole the night before Whitsun, while attempting at the same time to steal the neighbour's maypole. It is considered a great honour to have the neighbour's maypole standing next to one's own the following morning. Needless to say, this can only be achieved through considerable cunning; it may, however, also lead to rowdy fights.

Although traditional practices in eastern Himmerland have changed in the course of time, they are still dynamic and alive, having been adapted to the needs of the society in which they are found.